

здіяний у механізми контролю та реформування. Ефективна участь студентів повинна бути забезпечена чітким процедурним механізмом, який може містити у собі: анкети, внутрішні університетські та національні дослідження, скриньки для пропозицій у загальнодоступних місцях, відкриті форуми з керівниками освітнього процесу (завідувачами кафедр, деканами, проректорами тощо). Для визначення й оцінки стану складових елементів якості освітнього процесу важливо запропонувати студентам чіткі і зрозумілі індикатори, за допомогою яких можна сформувати окремий студентський опитувальник, що покриватиме всю сферу навчального процесу.

Головними показниками участі студентів у процесах забезпечення якості є:

- наявність пропозицій, поданих студентами та впроваджених управлінськими органами навчального закладу завдяки студентській активності;
- представництво студентів в управлінських органах;
- фінансування студентського самоврядування з бюджету університету;
- участь студентів у моніторингових процесах;
- участь студентів у громадському секторі (студентські організації);
- публічні виступи студентів стосовно якості освітнього процесу.

Отже, вищі навчальні заклади України, виходячи із наявного досвіду провідних європейських університетів, повинні створювати умови, які дозволять регулярно впливати на систему якості освіти через взаємовигідні двосторонні стосунки між студентством та університетом; прописати чіткі механізми та канали впливу і регулярно та прозоро представляти рівень їх результативності; публічно поширювати інформацію про ці механізми у друкованих та електронних ЗМІ; оприлюднювати всі зміни, які відбулися, що дозволить студентам відчувати свою причетність до розвитку університету та відчувати реальний вплив на формування системи якості освіти.

Література

1. Добко Т., Головянко О., Кайкова О., Терзіян В., Тіхонен Т. Імператив якості: вчимося цінувати і оцінювати вищу освіту: навч. посіб. – Львів: Видавництво «Компанія «Манускрипт», 2014. – 572 с.
2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. №1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
3. Калайнікова С., Луговий В. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд / Інститут вищої освіти НАПН України. — К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2015. — 84 с.
4. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти / Ухвалено на Міністерській конференції у Єревані 14-15 травня 2015 р.
5. Цюк О. Забезпечення якості вищої освіти: Освітні індикатори та міжнародні організації / О. Цюк // Порівняльно-педагогічні студії. – 2013. – № 4 (18). – С. 119–124.

Черевко Д.Р., старший викладач
кафедри регіональної економіки і туризму
Ватутін О.Г., старший викладач
кафедри регіональної економіки і туризму

МОНІТОРИНГ ЯК ІНСТИТУЦІЙНА ПРОЦЕДУРА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Аналіз сучасних світових тенденцій в управлінні якістю освіти та міжнародного досвіду забезпечення якості освіти у вищих навчальних закладах свідчить, що для управління якістю вищої освіти сьогодні недостатньо тільки зовнішньої оцінки. Відповідно до вимог Болонської декларації необхідні внутрішні механізми гарантії якості вищої освіти, які забезпечують самі освітні установи.

Створення ефективної системи моніторингу якості освіти, отриманих компетентностей і результатів навчання – надзвичайно важливий чинник формування філософії взаємної відповідальності педагогів, суспільства, студентів і роботодавців. Добре налагоджений моніторинг – це можливість зростання успішності навчального закладу, це спосіб підняти питання професіоналізму на новий рівень. Моніторинг – це постійне спостереження за яким-небудь процесом з метою виявлення його відповідності бажаному результату або вихідному положенню.

У вищій школі моніторинг розглядається як ефективний інструмент, що проливає світло на внутрішні інституціональні операції. Важливими питаннями, які заслуговують на увагу, є цілі та методологія моніторингу, його вплив на здійснення освітнього процесу.

Цілі моніторингу вищої освіти варіюються залежно від контексту і його логічного обґрунтування. Моніторинг може здійснюватися з метою підзвітності навчального закладу зацікавленим

сторонам (уряду, студентам, роботодавцям, суспільству) або вдосконалення якості вищої освіти, приймаючи форму зворотної реакції для самого ВНЗ або ширшого поширення найкращих практик.

Моніторинг виконує важливу функцію повідомлення інформації про вищу освіту. За умови кваліфікованого і точного збору й аналізу інформації, її справедливої інтерпретації моніторинг може служити засобом інформування та стимулювання змін, пропонуючи можливі напрямки діяльності. Серед інших цілей моніторингу також можна відзначити заохочення конкуренції і порівнянь, розподіл ресурсів.

Найширше використовуваними методами дослідження, як показав досвід провідних ВНЗ, є: анкетування, тестування, експертне опитування роботодавців дає хороший результат при вивченні якості випускників і можливих перспектив розвитку ринку праці та попиту на ті або інші спеціальності, які пропонує ВНЗ. Використовуються і такі методи, як спостереження (включене і невключене), однак цей метод не завжди дозволяє виконати такі вимоги, як об'єктивність, валідність, порівнянність результатів.

Окрема група – методи дослідження документів (включаючи аналіз робочих програм та іншої навчальної і методичної документації), методи аналізу статистичної і демографічної інформації. Предметом вимірювань і моніторингу в освіті може бути якість абітурієнтів, освітніх програм, персоналу, ресурсів, адміністративних систем, матеріальної бази, успішності, отриманих компетенцій, результатів навчання та інше.

Використання даних з оцінювання на рівні поліпшення програм включає встановлення пріоритетів викладачів, забезпечення ресурсів для професійного росту, поліпшення допоміжних послуг для студентів, перегляд навчального плану, курсів, для розробки та удосконалень студентоцентризованих освітніх програм.

*Шарапов О. Д., к.техн.н.,
професор кафедри інформатики та системології
Степаненко О. П., д.е.н.,
доцент кафедри інформаційних систем в економіці
Дербенцев В. Д., к.е.н.,
доцент кафедри інформатики та системології
Тішков Б. О., к.е.н.,
доцент кафедри інформаційних систем в економіці*

ФІЛОСОФІЯ ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМУ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Сьогодні більшість країн Центральної та Східної Європи, в тому числі й Україна, формують політику контролю й оцінки освітньої діяльності в рамках глобальної реформи своїх систем освіти, яка базується на філософії людиноцентризму [1, 2].

Успіхи нової політики в галузі освіти пов'язані з соціально-економічними процесами, що відбуваються в суспільстві. Дійсно, відкритість, розподіл відповідальності, право на різноманітність і гармонізації пропозиції до потреб є тими принципами, які повинні бути в першу чергу впроваджені і реалізовані в політичній і економічній галузях, щоб застосовуватися потім в сфері освіти.

Як зазначила Людмила Олійник, координатор Національного офісу системи ООН-ХАБІТАТ, на засіданні Робочої групи Координаційної ради з питань розвитку громадянського суспільства, яке відбулося 9 лютого 2016 р.: «У визначенні людиною своєї ідентичності й свого місця у конкурентному середовищі величезну роль відіграє система освіти, яка покликана формувати громадянську позицію молодого покоління, його здатність усвідомлювати виклики новітньої доби й уміння дати на них адекватну відповідь» [3].

Моніторинг якості освіти може здійснюватися безпосередньо в навчальному закладі (самооцінці, внутрішній моніторинг) або через зовнішню по відношенню до освітньої установи службу, що затверджується, як правило, державними органами (зовнішній моніторинг).

Але наразі в Україні існує фундаментальне протиріччя в цій сфері: з одного боку, автономія навчальних закладів і викладацького корпусу від держави щодо визначення програм навчання значно розширюється; а з іншого боку, автономія навчальних закладів може вступати в протидію з наявним процесом оцінювання результатів їх діяльності з боку держави.

Тому важливим завданням забезпечення підвищення якості освіти є підтримка розвитку професійного та творчого потенціалу студента як інтегральної оцінки цілісності особистості в умовах застосування інноваційних стратегій (проектних і комунікативних, індивідуальних освітніх програм і тьюторінгу) у соціокультурному середовищі університету.